

УДК 338.48-6:7/8(477.87)

Глорія Ганькович

студентка 3 курсу

спеціальність «Туризм і рекреація»,

Науковий керівник: Галина Щука

д-р пед. наук, професор,

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II,

м. Берегове

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПАМ'ЯТКИ ЄВРЕЇВ М. МУКАЧЕВО ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЕТНОТУРИЗМУ

В умовах глобалізації швидкими темпами відбувається асиміляція народів. Тому дуже важливо зберегти пам'ять про їхню історію та культуру. Закарпаття – багатонаціональний регіон, однією з етнічних груп, які колись рясно населяли цю територію, були євреї. Місто Мукачево тривалий час вважалося єврейським містом, адже в 1910 році євреї складали 44,4% від усього населення (Braun László, 2021). Очевидно, що вони мали значний вплив на розвиток культури міста. Проте, історико-культурні пам'ятки євреїв не використовуються екскурсводами і не розглядаються як основа для розвитку етнотуризму.

Мета роботи – дослідити історико-культурні пам'ятки євреїв на території м. Мукачево та визначити можливість їх використання для розвитку етнотуризму.

Етнотуризм – це один із основних засобів пізнання особливостей певних етнічних груп, знайомства з місцем свого історичного походження та формування гордості за культурні надбання своєї нації. Мета етнічного туризму полягає у відвіданні будь-якого етнотуристичного регіону для ознайомлення з культурою, побутом, традиціями, діалектами, кухнею, образотворчим мистецтвом місцевих жителів (Г.Щука, 2017).

В процесі дослідження встановлено, що за останнім переписом населення (2001 р.) в м. Мукачево нараховувалося 565 осіб, які вказали

в графі національність «єврей», що складало 0,04 % від загальної кількості населення міста. Отже, більшість євреїв виїхало і можна говорити лише про розвиток ностальгичного та (чи) культурно-пізнавального туризму. Але це вимагає наявності відповідних ресурсів.

Наразі в місті збереглися наступні пам'ятки, пов'язані з життям єврейської громади:

- Будівля равина Хаїм Лазар Шпіра, в якій розташована діюча Мала синагога;
- Пам'ятні знаки на місці першого гетто: жертвам Голокосту та Раулю Валенбергу, шведському дипломату, що врятував десятки життів угорських євреїв в період Голокосту (суч. Вул. Валенберга);
- Єврейський цвинтар (закритий з к. 1950-х рр.);
- будівля Мукачівської єврейської гімназії;
- Велика синагога (вул. Беляєва).

Єврейська громада збирається у синагозі на вечерю в День катастрофи та героїзму європейського єврейства, він відзначається 27-го ніссана по єврейському календарю, 2023 р. він припав на 18 квітня (присутніх було 10 – 15 чол.); на свято Бар-Міцва (до 200 чол., були гості з-за кордону), та під час приїзду високоповажних гостей.

Є всі підстави зробити висновок, що історико-культурні туристичні ресурси, пов'язані з життям євреїв у м. Мукачево, практично не збереглися. Відсутні пам'ятні знаки на місці другого (суч. вул. Духновича та Грушевського) та третього (вул. Духновича, 105) гетто, нищиться старий єврейський цвинтар.

Ті ресурси, що є на даний час, не розглядаються місцевими фахівцями сфери туризму як складові туристичного продукту, адже попиту на них практично немає. Тож проблемою являється те, що люди не цікавляться історією тієї етнічної групи, що ще століття тому займала важливе місце у суспільстві і була найбільшою між іншими меншинами. Ця необізнаність може призвести до того, що майбутнє покоління повністю забуде своє минуле і почне знецінювати своє теперішнє.

Раднику з питань туризму Голови Мукачівської МТГ доцільно повернутися обличчям до єврейської спадщини, навколо якої можна розбудовувати окремий напрямок індустрії гостинності міста.

Ключові слова: етнотуризм, історико-культурні пам'ятки, єврейська спадщина м. Мукачево.

Список використаних джерел:

1. Braun L. A zsidó közösség és gazdasági szerepvállalása / Braun László // Kárpátalja története, örökség és kihívások. – Beregszász, 2021. – 329 p.
2. Офіційна сторінка Всеукраїнського перепису населення [Електронний ресурс]. – URL : <https://2001.ukrcensus.gov.ua/>
3. Щука Г. П. Теоретичні основи розвитку етнотуризму / Г. П. Щука // Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи : зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених. – Львів : ЛІЕТ, 2017. – С. 201–207.